

sem jo — bilo je na pomlad — zagledal na njivah, z materjo. Šel sem mimo kovačije, ne da bi me kdo zagledal, in trpko se spominjam, kako nisem in nisem mogel verjeti, da bi bila na njivi Míčíka — tako jo je spremenilo. Imela je divje svetlo plave lase in tako košate, da so ji počivali na ramenih... in vsa je bila tako neznansko široka, ko da bi bila v Zagrebu zanosila. Sestre doma so mi povedale, da je zbolela, nisem pa upal povprašati, za kakšno boleznijo. Nisem vedel, kako bi se pogovorila z Míčíko, ko bi se srečala — bal sem se, da bi se razdrlo, kar je še nekje na tihem živelo — a potem je prišlo tako, da se dolga leta nisva srečala in da sva se vsak po svoje oženila; najina Drava je za navek odtekla.

Je odtekla tudi Míčíkini hčerki? Tudi zanjo sem zvedel, da ima že otroka — in tako zdaj zatrdno mislim, da se ne bom več oglasil pri Míčíkinih.

L JUBEZENSKA SUITA

Mart Ogen

VELIKI NOKTURNO

Noč je. Nebo se je razsulo v zvezde.
Poslednje svilnate peruti barv z večernim svitom
v drevje so se potopile.
Zdaj sami smo ostali med valovi mraka,
ko v vonj ugaslih listov prebujene misli
o ljubezni šepetajo.
Tiho, čisto tiho.
Ostani pesem.
Pevec, o ljubezni poj.

Bil je večer in roznata svetilka, mehka luč.
Bil je večer,
bil je poljub,
zrak je vzcvetel in roke,
ko si rekel: moja sreča si,
in nisi vedel, ko si rekel — nisi vedel? — nisi vedel? —
bila je —
In si bil čisto majhen, čeprav vso noč, vso noč in vse noči,
vso grozo njihovo, si stiskal v sebi.

Potem je z drobnim krikom zaječala luč, se vzpela, zadrhtela —
bila je tvoja, vsa le tvoja, luč...
ko si se dvignil k nebu nad njenimi očmi
in padal, padal v biserno neskončnost,
svetal in bled v vzplamteli milosti.

Poj, pevec.

Pridi, kruta, pridi, neumrljiva smrt... bolest ostani...

Noč je zvenela v dihu njenih ust,
ko si s pobožnim licem na strunah njenih prsi
stopinjam večnosti prisluškoval,
ko si razpet v utrujenost ljubimca
čudovito melodijo sanjal.

Končan je bil tvoj beg.

Pozabljena močvirja pepelnatih ujed, kjer si zaman iskal besedo,
zaman prisluškoval obrazom dobrih mrtvecev.

Kože ljubljene okus je bil pojoč studenec tvojim ustom,
razbeljenim v nenehnih klicih na pomoč.

Bil si otrok, ki spet je našel dom in je pozabil strah.

Bila je večnost in bil je mir v skrivnostni pesmi tvoje ljube,
bila je večnost njena dlan,

zamaknjene besede v pomirjenem trepetu njenih prstov.

Tvoj beg je bil končan.

O jokaj, pevec!

Poj o nočeh obljubljenih in izgubljenih

in o večerih, ko so ugašale cvetoče sence v srečni žalosti,
v svojo bridkost govoril.

O jokaj, pevec, poj in jokaj, ker noč je zopet, izgubljena noč...

Samo čuječe matere nad svojimi otroki, in zaljubljeni,

poznajo vso čisto radost in lepoto juter,

ko ob prvem dihu zarje kristali sanj se utrinjajo po ulicah meglenih.

Deževna noč je izjokala pritajeno žalost

in veter je pobral vsa temna znamenja z umitih tal.

Odšel si tiho, ljubljena je spala,

in vendar je v korakih tvojih še zvenel njen glas.

Utrujen, srečen in neznan si se smehljal

postavam zgodnjih ur na svoji poti,

pijančkom, pometaçem ulic in raznašalcem časopisov,
in tudi zdaj je bilo tvoje vse: veliko sonce, ti ljudje in mesto,
in luč, bleščeče rojstvo. Ne joči, pevec.

Zapoj o dnevih, obljubljenih in izgubljenih.
Glej, še je noč in še nebo je v zvezdah.
In daleč je do jutra. Dolga in samotna pot.
Zapoj o jutrih. Zapoj o jutrih onkraj raztreščenih odmevov.
O morju, borih in škržatih poj, ki so ostali za izginulimi vrhovi.
O žalosti in sreči, ki si ju izdal.
O izgubljeni večnosti govori.

Zapoj spet, pevec.

BESEDE TVOJIH BESED, *sonata*

grave, e ben marcato

Tudi tvoja dediščina je bila samota.
Tudi tvojemu obrazu so osti zlagane dobrohotnosti
raztrgale nasmeh, darilo večnosti,
in vanj zarezale poteze svojih mask.

Lahko bila bi brat in sestra. Otroka ene matere.
Vendar tvoja je ostala onkraj solz.
Njegova je umrla davno.
Bila sta več kot brat in sestra.

Bila si luč studenčna, pomirjenje in tiha žalost.
V njem je prežala noč, je žgal pritajen žar, nemoč obupa.
Nista bila le dve podobi enega življenja.
Bila sta dopolnitev.

V tebi je našel svoj pomen in pot korakom svojim.
Iskala dolgo si dlani njegove in jih našla.
Vanje izjokala si svoje čakanje.

Postala sta otroka večnosti.
Dokler ni požar zavistne teme v njegovi notranjosti
sežgal njenih peroti.

Zdaj same so dlani njegove,
tuje tvojemu obrazu.
Le tvoje solze pravljico so v njih pustile,
pravljico resničnosti izgubljene. Neizbrisno sled.

Velika noč je mrzel mesečev lesket.
Zaman s poljubi išče v mrtvih črtah izgubljeno melodijo.
Ubijal je. Zaman poskuša sencam tvojih pisem
vdahniti svetlobo živo. Zdaj mu ne govorijo več.

Poj, pevec.
Poj o besedah mrtvih.

Nekoč si verovala resnici pevčevih besed.
V tej veri so postale kristali večnosti.
Zaman so jih poplavljali valovi mračnih ognjev,
ko v oslepeli ihti zmotne vsemogočnosti
se je prepuščal praznemu besnenju maščevalnih bakhanalov
zavržene noči.

Ko se je zavedel, med mrtveci, med žrtvami dvoma,
so se v očeh mu zableščale pesmi: in še je mogel jokati.

Tako v odsevu tvoje vere poje tudi zdaj.
In ko ožgani dih njegovih ust z nežnostjo pepela boža
uvela znamenja tvojih besed, njegova pesem kot brezdomna lastovica
nad pogorišči vajinih poti tožeče leta.

Toda zaman. Trudne in obupane besede
se opotekajo z grobišč osamljenih.
Nič več ni rož združitev vajinih med ostrim biljem travnikov.
Trnjevo grmičje je prerastlo jase vajinih poljubov.
Okna so mrtva.

Z grenkim, z grenkim črnim okusom se vračajo pesmi.
Prazne, z ubitim zvenom, ki v moreči grozi
prebujata sanje ptic s šumenjem sovjih kril.
Zaman. Prepozno. Zdaj je še bolj sam.

In pevec je umolknil. S prizori blaznega požara
je padla vanj poslednja zvezda.
In spet se je ugledal, kako v nesmiselni, zlokobni sli,
v ničevi samozavesti, sežiga večnost.

In s smrtnim krikom je pritisnil svoj obraz
ob skrivljeno rešetko izjedenih dlani.
Obupno si je zaželel umreti.
Umreti, pozabiti, kar je storil.

Ze so pasti ledene zaprle se v njegovo kri.
A glej: Nenadoma je v izsušenem grlu tvoja pesem zazvenela!
Sledovi solz so razsvetlili mu dlani.
In godba pravljíčna, davno izgubljena, je razmaknila noč.
Prisluhni! Glej, kako podobe čudežne, v vse večjih krogih, nežnih,
v vedno večjih krogih, plešejo v temi!
Črni križi drevja narahlo trepetajo.
In to je rojstvo nove melodije.

-----
scherzo

Morje, morje, morje — ti — in sonce na tvojem ramenu — in zvezde
oleandrov — otoki, obešeni v vročino azurnih ploskev —
šlane senčnate čeri — bele — in
morje, morje, morje — galebi, ki letajo v polmrak — odblisk valov —
tvoje naročje — temne poti — in ribiči, ki so razpeli
mohamedansko luno v svoje mreže — ugašanje škržatov —
stapljanje oblik —
in vegasta stara barka, ki se je prevečkrat ljubila z morjem —
prostrane kristalne sipine — in rdeče stene, ki se rušijo —
medtem ko vidva sama in brez sramu udarjata drug ob
drugega — kot valovi —
in sonce — prekipelo utripanje tvojega sonca — semenje, ki presiha —
tvoja hladna vlažna koža v senci razgaljenih rjavih tal —
in bleščanje bele mivke v laguni — tvoje gole dojke med njegovimi
zobmi — tako nežnimi —
in vonj po ribah in razbeljenem asfaltu — ob lučeh pijana godba,
ki pozvanja z zvezdami na dnu kozarcev — utrujeno popevanje,
s stoli na mizah —
vznemirjeno — šumenje vetra v razprtih cvetovih noči — in potem —
In potem — tako se pravljica nadaljuje — sončni sadovi so ostali
za vama — norčavi valovi, ki so se objemali v klovnovskih
burkah in z razpenjenimi rokami hiteli vzdolž ladje —
morala sta se jim smejati — bili so tako nebeško otročji —

in vsi borovci so privršali za vama na breg, se sklanjali in začudeno
zmajevali s košatimi glavami, preplašeno zbežali, ko je vzšel
veter —

tvoji lasje, zmršeni v nenavadne simbole — odpoljubljal jih je in jih
čaral v divje zakletve radosti in solz — in
bila sta na vlaku, ki je podhrteval v histeričnem smehu —
bila zopet v mestu tako nesmiselno stvarnih ljudi in drugih brez
smisla modrih reči —
tvoja soba je bila školjka, ki je v dolgih jesenskih nočeh poslušala
vajine pravljice —

Potem si nekega dne odšla.
Bilo je prvič, da sta se ločila.
Vrnem se kmalu, si rekla.

In vendar — nikoli bi ga ne smela pustiti samega! —
bil je preveč nebogljen!
Pohlepna tema v njem je plamenela.

Toda vrnila si se in vse je bilo dobro,
jesen je bila dobra,
tvoja usta,
z odprtimi obrazi v deževno nebo — tako dobro — tako dobro —
te solze —

O, vrni se tudi zdaj, vrni se, vrni se!
Ne puščaj ga samega v noči!
Vrni se, ljubljena. Vsaj v sanjah se vrni...

Sneg. Sneg, ki je z lahnimi vprašanji potrkal v oknih.
In mraz in bolezen in tvoje besede.
Vročica. Tvoje dlani. In potem pomlad.

In zasanjane poletne vode, kjer sta se ljubila — na bregu — večnost,
ki je odtekala mimo vajinih bokov — večnost v vsej svoji
preprosti bleščeči goloti — boleče dobra med prsti, ki so
iskali v nežnost —
zvoneča rezkost utripajočih obzorij tako daleč — ljudje, ki so bili
med vama z miriada ciničnih oči — daleč — kako malo so vedeli —
vsi, ki so strgali svoja življenja s številnic —
in potem morje — morje, ki se je vrnilo — morje —

Kako je bilo ime dečku, ki te je imel tako rad — živel je v mali hiši,
kjer so v nočeh odmevala zvezdna tolkala —
obala, vajine besede — in otroci, vajine besede —
kje so? — Kje so zdaj vse besede, ki sta jih govorila?
Kje so besede tvojih besed?
Neizmerna, ostra tišina spet lega med vaju.
Razbiti so krogi plesočih barv.
Izgubljena melodija, v sanjah vrnjena, je izzvenela.
Osamljen, s posmehljivim odmevom neuslišane molitve, skriva
svoj obraz v skeleči grob dlani.
Ti in solze daleč. Jutro.

---

finale, quasi una elegía

Bilo je jutro in on ni mogel več jokati.
Zaman je sonce prižigalo trobentice v njegovih očeh.
Ničesar več niso videle.
Ni videl senc, ki so še vse nerodne in omotične od sna
bežale iz hudournih grap oddaljenih pobočij.
Ni videl žarkov, ki so jim nagajivo kodrali lase.
In ni slišal veselih vzklikov otrok, ki so pod njegovim oknom
pozabljali sanje.
Ostri kristali peska so se iztekli.
Le živa struga, ki so jo v njem pustili, je utripala v krčih.

Rad bi bil kriknil.
Rad bi zaklical prihajajočemu dnevu, naj ne razgalja njegove bolesti.
Rad bi zaprl ranjene oči.
Vendar bal se je zaspati.
Bal se je neusmiljenosti sna z blaznečo krutostjo obtožb.
Toda zaman. Počasi, prav počasi, se je pogrezal v lepko blato.
Svinčene kretnje so mu zatisnile oči.
Zaman se je trudil, da bi se jim iztrgal.
Maščevalni zublji teme, ki so se skrivali v njegovi notranjosti,
so visoko obliznili grmado.
Besede tvoje so ostale daleč, tuje in brezbrizne.
Mrtve.
Ujete v čas.
Besede.